

Urlop macierzyński, rodzicielski i ojcowski

Igor Kyrzewski · 18.05.2025 · Kadry i Płace – JDG, Kadry i Płace – Spółki

☐☐ Wprowadzenie

Kodeks pracy przewiduje szereg uprawnień związanych z rodzicielstwem. Pracownicy mogą korzystać z **urlopu macierzyńskiego, ojcowskiego i rodzicielskiego**, które służą ochronie ich praw oraz zapewnieniu opieki nad dzieckiem. Każdy z tych urlopów ma inny cel, wymiar i zasady formalne.

☐☐ Urlop macierzyński

☐☐☐☐ Dla kogo?

- Przysługuje **matce dziecka** zatrudnionej na umowę o pracę.

☐☐ Wymiar urlopu:

- **20 tygodni** – przy urodzeniu jednego dziecka,
- **31-37 tygodni** – przy porodzie mnogim (np. 31 tyg. przy dwójce, 33 tyg. przy trójce itd.).

☐☐ Obowiązkowy urlop:

- Co najmniej **14 tygodni** musi wykorzystać matka,
- Pozostałe 6 tygodni można przekazać ojcu (jeśli spełnione są warunki).

☐☐ Wymagane dokumenty:

- Skrócony **odpis aktu urodzenia** dziecka,
- Wniosek o wykorzystanie części urlopu przez ojca (jeśli dotyczy).

☐☐ **2Urlop ojcowski**

☐☐ **Dla kogo?**

- Przysługuje **ojcu dziecka** – niezależnie od sytuacji zawodowej matki.

☐☐ **Wymiar:**

- **14 dni kalendarzowych** (nie roboczych),
- Może być wykorzystany jednorazowo lub w dwóch częściach po 7 dni.

☐☐ **Termin:**

- Do **12 miesięcy** od urodzenia dziecka (lub od przysposobienia),
- Po tym czasie **prawo do urlopu wygasa**.

☐☐ **Wymagane dokumenty:**

- Wniosek złożony **na 7 dni przed planowanym urlopem**,
- Skrócony odpis aktu urodzenia dziecka.

☐☐ Urlop ojcowski nie zmniejsza puli urlopu rodzicielskiego ani macierzyńskiego.

☐☐ **3Urlop rodzicielski**

☐☐ **Dla kogo?**

- Dla **obu rodziców** – mogą korzystać naprzemiennie lub jednocześnie,
- Po wykorzystaniu pełnego urlopu macierzyńskiego przez matkę.

☐☐ **Wymiar:**

- **41 tygodni** – przy urodzeniu jednego dziecka,
- **43 tygodnie** – przy porodzie mnogim,
- W tym **9 tygodni wyłącznie dla każdego z rodziców** (niewykorzystane – przepadają).

☐☐ Kiedy można wykorzystać?

- Bezpośrednio po macierzyńskim lub w częściach – **do ukończenia 6. roku życia dziecka.**

☐☐ Zasilek:

- 100% przez pierwsze 6 tygodni, potem 60%, lub
- 81,5% jeśli złoży się wniosek o cały urlop z góry.

☐☐ Wymagane dokumenty:

- Wniosek o urlop rodzicielski – **co najmniej 21 dni wcześniej,**
- Odpis aktu urodzenia dziecka,
- Oświadczenie drugiego rodzica o niewykorzystaniu swojego urlopu (jeśli dotyczy).

☐☐ 4. Zasady wspólne – ochrona, zakaz wypowiedzenia

- W czasie urlopów macierzyńskiego, rodzicielskiego i ojcowskiego obowiązuje **zakaz wypowiedzenia i rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę** (art. 177 KP),
- Pracownik **ma prawo wrócić na to samo lub równorzędne stanowisko,**
- Czas urlopu wlicza się do **stażu pracy i uprawnień emerytalnych.**

☐☐ 5. Uwaga – nowelizacje od 2023 r.

Zmiany wynikające z implementacji dyrektywy UE work-life balance:

- **Wydłużony urlop rodzicielski,**
- Wprowadzenie **9 tygodni „nieprzenoszalnego” urlopu dla każdego z rodziców,**

- Większa elastyczność w korzystaniu z urlopów (np. praca w niepełnym wymiarze + część urlopu).

▣ Podstawa prawna:

- **Kodeks pracy:** art. 180-189¹
- **Ustawa z dnia 9 marca 2023 r.** o zmianie Kodeksu pracy (Dz.U. 2023 poz. 641)
- **Ustawa zasiłkowa** – zasiłki macierzyńskie i rodzicielskie